

ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարան

Վերաքննիչ բողոքաբերներ՝

Արայիկ Միքայելի Չալյան
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 59
Անձնագիր՝ AF 0384205, տրված 18.12.2001թ.
018-ի կողմից
հեռ. 077 651647

Մուսա Արտաշի Սերոբյան
ք. Գյումրի, Մ. Ավետիսյան 29/37
Անձնագիր՝ AF 0616095, տրված 17.10.2002թ.
016-ի կողմից

Պատասխանող՝

Գագիկ Ջհանգիրյան
ք. Երևան, Քանաքեռ-Զեյթուն
Կ. Ուլենցու փողոց 16/1

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ԲՈՂՈՔ

(ՀՀ Երևան քաղաքի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի 16.07.2013թ. վճռի դեմ)
Նյութական և դատավարական իրավունքի խախտման հիմքով

2013թ. հուլիսի 16-ին Երևան քաղաքի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը, նախագահող դատավոր՝ Ս. Հովսեփյանի /այսուհետ դատարան/, քննության առնելով քաղաքացիական գործն ըստ հայցի Արայիկ Չալյանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի (այսուհետ նաև հայցվոր) ընդդեմ Գագիկ Ջհանգիրյանի՝ պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին պատճառված վնասի հատուցման, հրապարակային ներողություն խնդրելուն պարտավորեցնելու և հայցվորների անմեղության կանխավարկածի իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու պահանջների վերաբերյալ հայցադիմումը, ամբողջությամբ մերժել է:

1. Գործի փաստական հանգամանքները.

1.1. 2012 թ. դեկտեմբերի 18-ին ՀՀ Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանը, նախագահող դատավոր՝ Հարություն Մովսեսյանի, թիվ ՀՅՔԲԴ1/0046/01/08 քրեական գործով կայացված դատավճռով Արայիկ Չալյանին, Մուսա Սերոբյանին և Ռազմիկ Սարգսյանին ՀՀ քր. օր-ի 112 հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 6-րդ և 14-րդ կետերով առաջադրված մեղադրանքում ճանաչել է անմեղ և արդարացրել:

1.2. 2012 թ. դեկտեմբերի 18-ին www.aravot.am և www.lragir.am, էլեկտրոնային էջերում հրապարակվել են «Ջհանգիրյանը մեղքի զգացում բացարձակ չունի՝ Մատաղիսի գործով. «Մեղքը դուք ունեցեք, որ մարդասպանները դրսում են» և «Ջհանգիրյանը չի փոխել իր

կարծիքը Մատաղիսի գործով» վերնագրերով Գագիկ Ջհանգիրյանի կողմից տրված հարցազրույցները:

1.3. 2013թ. հունվարի 15-ին Ա. Ջայանի, Մ. Մերոբյանի և Ռ. Մարգարյանի կողմից ներկայացվել է հայցադիմում ՀՀ Երևան քաղաքի Արարկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Գագիկ Ջհանգիրյանի՝ պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին պատճառված վնասի հատուցման, հրապարակային ներողություն խնդրելուն պարտավորեցնելու մասին:

1.4. 2013թ. մարտի 11-ին պատասխանող Գ. Ջհանգիրյանի ներկայացուցիչ Վ. Հովսեփյանի կողմից ներկայացվել է հայցադիմումի պատասխան, որով խնդրել է մերժել հայցադիմումը:

1.4. 2013թ. մարտի 15-ին հայցվորների կողմից ներկայացվել է հայցադիմումը լրացնելու մասին դիմում, ըստ որի հայցադիմումի պահանջը ներկայացվել է ընդդեմ Գագիկ Ջհանգիրյանի՝ պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին պատճառված վնասի հատուցման, հրապարակային ներողություն խնդրելուն պարտավորեցնելու և հայցվորներիս անմեղության կանխավարկածի իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու պահանջների վերաբերյալ:

1.5. 2013թ. ապրիլի 2-ին պատասխանողի ներկայացուցիչ Վ. Հովսեփյանի կողմից ներկայացվել է առարկություն:

1.6. 2013թ. հուլիսի 16-ին դատարանը մերժել էր հայցը, վճռի հիմքում դնելով այն պատճառաբանությունները¹, որ.

1.6.1. Դատարանը գտնում է, որ յուրաքանչյուր դեպքում, երբ առկա է պատիվը, արժանապատվությունը կամ գործարար համբավը վիրավորանքի կամ զրպարտության միջոցով արատավորելու պահանջ, պետք է ուշադրության արժանացնել հրապարակայնորեն փաստացի տվյալներ ներկայացրած անձի բացատրություններին, մոտեցումներին, իր կողմից ներկայացված փաստացի տվյալների նկատմամբ վերաբերմունքին՝ պարզելու նպատակով՝ արդյո՞ք անձը ներկայացված փաստերով դիտավորություն ունեցել է արատավորելու որևէ մեկին, թե՞ օբյեկտիվորեն արտահայտել է իր գնահատող դատողությունները՝ միաժամանակ դրսևորելով բարեխիղճ մոտեցում:

Տվյալ դեպքում պատասխանող կողմն իր ներկայացված դիրքորոշումներում հայտնել է, որ հայցադիմումում նշված արտահայտությունն իր մեջ հայցվորներին ուղղված վիրավորանք և զրպարտություն չի պարունակում, քանի որ ընդհանրապես բացակայում է արտահայտությունը հայցվորներին ուղղված լինելու վերաբերյալ որևէ խոսք, կատարված արտահայտությունն ուղղված է անձանց անորոշ շրջանակի և կոնկրետ անձանց՝ հայցվորների անունը, ազգանունը, ոչ մի կերպ չի հիշատակվում, այսինքն, արտահայտության տրամաբանությունից հետևում է, որ հայցվորները չեն քննադատվում պատասխանողի կողմից, ավելին, այդ արտահայտությունը առանց կոնկրետ հասցեատիրոջ, անձանց անորոշ շրջանակի ուղղված գնահատող դատողություն է, հետևաբար, արված արտահայտությունը չի վիրավորում և չի արատավորում հայցվորների պատիվը և արժանապատվությունը, այլ կատարվել են գնահատող դատողություններ երևույթների վերաբերյալ²:

Վերլուծելով սույն գործի փաստերը՝ դատարանը գտնում է, որ Գագիկ Ջհանգիրյանն իր կողմից արված հայտարարությունով դիտավորություն չի ունեցել հայցվորներին վիրավորանք հասցնելու և զրպարտելու: Դատարանն արձանագրում է, որ վերջինս, հանդիսանալով հատուկ սուբյեկտ, արտահայտել է կարծիք մի գործի վերաբերյալ, որի

¹ Տես՝ հավելված 1 վիճարկվող վճռի 21-րդ էջը

² Տես՝ հավելված 1 վիճարկվող վճռի 21-րդ էջի 2-րդ պարբերություն

նախաքննությունն իրականացվել է իր՝ զինվորական դատախազի պաշտոնում պաշտոնավարման ժամանակ, նախաքննության նկատմամբ հսկողությունն իրականացրել է նրա ղեկավարած կառույցը և մեղադրական եզրակացությունը հաստատվել է նրա կողմից³: (....)⁴:

1.6.2. Տվյալ դեպքում պատասխանողը նշված արտահայտություններն արել է խորհրդարանում, 9 տարի շարունակվող քրեական գործով մեղադրյալների նկատմամբ արդարացման դատավճռի կայացման օրը՝ բանավոր խոսքի միջոցով պատասխանելով լրագրողների հարցերին՝ ինչպես նշել է Իրավունք թերթը: Այստեղ դատարանը հատուկ ուշադրություն է ուզում հրավիրել այն հանգամանքին, որ դիրքորոշումը հայտնելու ժամանակ արդարացման դատավճիռն օրինական ուժ ստացած չի եղել:

Այսպիսով, դատարանն արձանագրում է, որ պատասխանողը հնարավորություն չի ունեցել վերաձևակերպել իր արտահայտությունները և այն փորձել է շտկել դատարանում՝ նշելով, որ կատարված արտահայտություններն ուղղված են անձանց անորոշ շրջանակի, կոնկրետ անձանց՝ հայցվորների անուն, ազգանունը չի հիշատակվում, այդ արտահայտություններն առանց կոնկրետ հասցեատիրոջ, անձանց անորոշ շրջանակին ուղղված գնահատող դատողություններ են: Միաժամանակ նշել է, որ Մարդասպաններ ասելով նկատի է ունեցել ոչ թե հայցվորներին, այլ այն անձանց, ովքեր երկու հայ զինվորի մահվան պատճառ են հանդիսացել⁵:

1.6.3. Դատարանը միաժամանակ արձանագրում է, որ պատասխանողի արտահայտած մտքերը, ոչ թե նպատակ են ունեցել վիրավորել կամ զրպարտել հայցվորներին, նսեմացնել նրանց արժանապատվությունը այլ , հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ լրագրողները հարցազրույցի միջոցով նրան փորձել են մեղադրել խոշտանգումների միջոցով ցուցմունքներ կորզելու մեջ, ինչպես սեփական, այնպես էլ նախկինում իր ղեկավարած հիմնարկի, նրա աշխատակիցների արժանապատվությունը և հեղինակությունը պաշտպանելու նպատակ է հետապնդել:

1.6.6. (.....) դատարանը պատասխանողի պնդումները և այն համատեքստը, որում դրանք կատարվել են, գնահատում է որպես սեփական կարծիքի արտահայտում, որն ավելի նման է գնահատող դատողությունների, որոնք պաշտպանվում են Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով⁶:

4. Բողոքարկվող դատական ակտով դատարանը թույլ է տվել նյութական և դատավարական իրավունքի խախտումներ, մասնավորապես.

Դատարանի կողմից խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ, 14-րդ, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 19-րդ, 1087.1-րդ հոդվածները, սխալ է մեկնաբանել ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ և Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածները.

4.1. Դատարանի 1-ին պատճառաբանությունը Գ. Ջհանգիրյանի արտահայտություններում վիրավորանք և զրպարտություն չտեսնելու վերաբերյալ կայանում է հետևյալում.

³ Տես՝ հավելված 1 վիճարկվող վճռի 21-րդ էջի 3-րդ պարբերությունը

⁴ (...) նշանակում է, որ վիճարկվող որոշման վկայակալուչված հատվածի՞ բողաքաբերի կողմից մեկ նախադասություն հանվել է

⁵ Տես՝ հավելված 1 վիճարկվող վճռի 22-րդ էջը

⁶ Տես՝ հավելված 1 վիճարկվող վճռի 22-րդ էջի 4-րդ պարբերությունը

Վերլուծելով սույն գործի փաստերը՝ դատարանը գտնում է, որ Գազիկ Ջհանգիրյանը իր կողմից արված հայտարարությունով դիտավորություն չի ունեցել հայցվորներին վիրավորանք հասցնելու և զրպարտելու: Դատարանը արձանագրում է, որ վերջինս, հանդիսանալով հատուկ սուբյեկտ, արտահայտել է կարծիք մի գործի վերաբերյալ, որի նախաքննությունն իրականացվել է իր՝ զինվորական դատախազի պաշտոնում պաշտոնավարման ժամանակ, նախաքննության նկատմամբ հսկողությունն իրականացրել է նրա ղեկավարած կառույցը և մեղադրական եզրակացությունը հաստատվել է նրա կողմից⁷:

4.1.1. Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանը վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ հարցերը դիտարկել և քննարկել է Կոնվենցիայի 10-րդ՝ արտահայտվելու ազատության, և 8-րդ՝ անձնական կյանքի, բնակարանի և նամակագրության նկատմամբ հարգանքի իրավունքի հոդվածների շրջանակներում: Դատարանը սահմանել է դրանց հավասարակշռման տեստ՝ պահպանելով անձի բարի համբավը, հեղինակությունն ու պատիվը: Ջրպարտությունից և վիրավորանքից անձի հեղինակությունն ու պատիվը պաշտպանելու համատեքստում դատարանն անդրադարձել և մեկնաբանել է այնպիսի դեպքեր, որտեղ հնչեցված վիրավորական և զրպարտող արտահայտությունները անձնավորված չեն եղել և դրանցում մատնանշված չէ կոնկրետ անձ՝ իր անվամբ և ազգանվամբ, այսինքն՝ այն դեպքերը, որտեղ ներկայացվում են «վերացական արտահայտություններ»: Նման դեպքերի համար Դատարանը սահմանել է «ճանաչելիության տեստ»՝ ապահովելով նաև անձի պաշտպանությունը զրպարտությունից և վիրավորանքից, անանուն կամ վերացական արտահայտություններից: Դատարանը սահմանել է, որ անձը ենթակա է պաշտպանության բոլոր այն դեպքերում, երբ հնչեցված վերացական արտահայտությունները ներկայացնում, հրապարակում են այնպիսի հանգամանքներ, տվյալներ կամ փաստեր, որոնք բավարար հնարավորություն են ընձեռում ընթերցողին այդ արտահայտություններով կոնկրետ անձի նույնականացնելու համար:

Թոմասն ընդդեմ Լյուքսեմբուրգի (տես Thomas v. Luxemburg, 38432/97, 29 մարտ, 2001, կետ 56, 58) գործում ռադիոյով հրապարակվել է մի նյութ, որտեղ որևէ կոնկրետ անձ կամ անուն չի մատնանշվել, այլ ընդհանրական կարգով օգտագործվել է «Ջրային և անտառային հարցերի հանձնաժողով» արտահայտությունը՝ մեղադրելով վերջինիս աշխատակիցներին պաշտոնական լիազորությունների չարաշահման մեջ: Նույն հանձնաժողովի մի քանի աշխատակիցներ հայց են ներկայացրել ռադիոյով հրապարակված նյութի հեղինակի դեմ՝ իրենց զրպարտելու համար: Քննելով այդ գործը և անդրադառնալով այն հարցին, թե արդյոք կոնկրետ անձինք կարող են իրենց պատվի և արժանապատվության պաշտպանություն հայցել, երբ իրենց անունները կոնկրետ օգտագործված չեն, Դատարանը եզրահանգել է «...թեև ռադիոյով հրապարակված հաղորդման մեջ ներկայացված նյութում որևէ անձի անուն նշված չէր, այնուամենայնիվ, պետք է հաշվի առնել, որ Լյուքսեմբուրգում գործում է միայն մեկ «Ջրային և անտառային հարցերի հանձնաժողով, և դրանում ներգրավված աշխատակիցներ ինժեներների և պահակների թիվը մեծ չէ, ուստի այդ աշխատակիցները հեշտությամբ կարող են նույնականացվել ռադիոլսողների կողմից»: Բացի այդ, Դատարանը ուշադրության է հրավիրել նաև այն հանգամանքին, որ նշված հարցը հանրության կողմից մեծ քննարկումների է արժանացել և իրենից ներկայացրել է հանրային հետաքրքրության հարց, ուստի այս կերպ ևս նշված հանձնաժողովի աշխատակիցները հանրության համար հեշտությամբ ճանաչելի են եղել նույնիսկ առանց վերջիններիս անունների կոնկրետ հրապարակման: Դատարանը շեշտել է, որ տվյալ երկրի աշխարհագրական տարածքի չափը ևս պետք է դիտարկել առանձնահատուկ հանգամանք, որի շնորհիվ ևս

⁷ Տես՝ հավելված 1 վիճարկվող վճռի 21-րդ էջի 3-րդ պարբերությունը և սույն բողոքի 1.6.1. կետը

ռադիոհաղորդման մեջ ներկայացված անձինք հեշտությամբ ճանաչելի են եղել ռադիոլսողներին նույնիսկ առանց վերջիններիս անունների հրապարակման: Փաստացի, սույն գործով Դատարանի կողմից կիրառված «ճանաչելիության տեսուր» հետևյալն է.

1. գործում է արդյոք նույն անունն ունեցող մեկ այլ հանձնաժողով, թե ոչ,
2. արդյոք հանձնաժողովի անդամների թիվն այնքան մեծ է, որ հնարավորություն չի ընձեռվի ռադիոլսողներին նույնականացնել արտահայտությունները կոնկրետ անձանց հետ,
3. մինչև այդ ռադիոհաղորդման հրապարակումը ինչ աստիճանի հանրային հետաքրքրություն է ներկայացրել տվյալ հարցը:

Եվրոպական դատարանի կողմից սահմանված «ճանաչելիության տեսուր» կիրառելի է նաև սույն գործի շրջանակներում և հնարավորություն է ընձեռում հայցվորներիս իրավական պաշտպանություն ստանալ մեր հասցեին հնչեցված անանուն գրպարտչական արտահայտություններից:

4.1.2. Այսպես, «Մատադիսի գործ» արտահայտությունը բացառապես շրջանառության մեջ է մտել և դարձել հանրության համար մեծ հետաքրքրություն ներկայացնող հարց 2004 թվականից, երբ Լեոնային Ղարաբաղի Մատադիսի տարածաշրջանի գորամասում սպանված 2 զինձառայողների գործով սկսվել է նախաքննություն⁸: Այդ ժամանակից սկսած ձևավորվել է հասարակական պահանջարկ՝ գործով ամբաստանյալներ Արայիկ Զայյանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի պաշտպանության համար: Ինչպես հաղորդում է *Iragir.am* էլեկտրոնային տեղեկատվական կայքը՝ 2012 թվականին նախագահական նստավայրի մոտ հերթական բողոքի ակցիան է կազմակերպվել Մատադիսի գործով⁹: Նշված հրապարակումները վկայում են, որ սույն գործը հանրային մեծ հնչեղություն է ստացել և հանրությունը հետաքրքրված է եղել գործի էլքով: «Մատադիսի գործ» անունը կրող և դրանում ներգրավված հանրությանը համար ճանաչելի դարձած Արայիկ Զայյան, Մուսա Սերոբյան և Ռազմիկ Սարգսյան անուններն ու արտահայտությունները միակն են ու դրանց համակցությամբ երկրորդ գործ ՀՀ-ում մինչ օրս գոյություն չունի:

Globus վերլուծական ամսագրի 2012 թվականի 5-րդ համարում հրապարակված հետազոտության արդյունքների համաձայն¹⁰՝ Հայաստանում բնակչության մոտ 47,1% հանդիսանում է ինտերնետ օգտագործող: Առավել հաճախակի օգտագործվող էլեկտրոնային կայքերի շարքում նույն ամսագրի հետազոտության համաձայն՝ 2-րդ տեղում գտնվում է *YouToube* էլեկտրոնային կայքը, իսկ 4-րդ տեղում՝ *Google.am* որոնողական էլեկտրոնային կայքը¹¹: Այս հանգամանքը վկայում է այն մասին, որ էլեկտրոնային կարգով հրապարակումները ՀՀ հանրության համար բավականին մատչելի ու հեշտ հասանելի են: Այս հանգամանքը կարող է վկայել, որ «Մատադիսի գործի» վերաբերյալ էլեկտրոնային կարգով հրապարակված նյութերը հանրության շրջանում լայն շրջանառություն են ստացել: Առավել ևս, երբ *Google.am* որոնողական համակարգը որպես «Մատադիսի գործ» որոնման արդյունք 0.14 վայրկյանում հայտնաբերել է 340.000 նյութ՝ արդյունք, այդ թվում տարբեր վիդեո տեսանյութեր և հոդվածներ, որտեղ պատկերվում են նկարներ՝ բացառապես Արայիկ Զայյանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի մասնակցությամբ¹²: Հենց

⁸ Տես՝ հավելված 2 «Ստեփանակերտի ՔԿՀ-ում հսկիչները շներով էին շրջում», Անահիտ Բաղդասարյանի նիւթը

⁹ Տես՝ հավելված 3 «Բողոքի ակցիա նախագահականի մոտ, Մատադիսի գործով», Կարինե Իոնեսյանի նիւթը,

¹⁰ Տես՝ հավելված 4 “Globus” analytical journal,

¹¹ Տես՝ հավելված 4

¹² Տես հավելված 5

առաջին հոդվածն ու տեսանյութը ներկայացնում են Արայիկ Զայանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի անունները և վերջինիս նկարները¹³: Նույն որոնողական համակարգը «Մատադիսի գործ» անունը կրող արտահայտությամբ, բացի «մեղադրյալներ» Արայիկ Զայանից, Մուսա Սերոբյանից և Ռազմիկ Սարգսյանից այլ անձանց որպես մեղադրյալ չի ներկայացնում: Ներկայացված հոդվածների պաշտոնական կայքերի համաձայն՝ հոդվածները ընթերցել են միջինը 120 անգամ: Այսինքն, եթե նույնիսկ ընթերցված լինի *Google.am* որոնողական համակարգի կողմից հայտնաբերված 340.000 նյութից ընդամենը 10-ը, ապա առնվազն 12.000 մարդ «Մատադիսի գործով» ճանաչում է Արայիկ Զայանին, Մուսա Սերոբյանին և Ռազմիկ Սարգսյանին:

Ավելին, *YouTube* տեսահոլովակ տարածման և դիտման հնարավորությունն ընձեռող կայքում «Մատադիսի գործ» որոնման արդյունքում տրամադրում է 335 տեսանյութ, որտեղ հարցազրույցին մասնակցում են տարբեր անձինք, այդ թվում նաև՝ Գագիկ Ջհանգիրյանը, որը խոսում է «Մատադիսի գործի» մասին: *YouTube*-ում առկա առանձին տեսանյութեր, ըստ դրանց վերաբերյալ առկա տեղեկատվության, ունեցել են մինչև *5096 դիտողներ*, օրինակ՝ «Բանակն իրականում» նախաձեռնության պատրաստած նյութը, որտեղ տուժողի իրավահաջորդ Հովսեփ Մկրտումյանը մանրամասն պատմում է Մադադիսի գործի մանրամասների մասին՝ խոսելով նաև Արայիկ Զայանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի մասին՝ որպես «Մատադիսի» գործով նախկին մեղադրյալների և դատապարտյալների¹⁴:

Մեկ այլ տեսանյութում, որը վերնագրված է «Արայիկ Զայան Մատադիսի գործ»¹⁵ ֆիլմ է Արայիկ Զայանի մասնակցությամբ, որտեղ վերջինս մանրամասն պատմում է գործի հանգամանքները: Բացի այդ, տեսանյութը կոնկրետ հատվածներ է պարունակում դատական նիստից, որտեղ ևս պատկերվում են Արայիկ Զայանը, Մուսա Սերոբյանը և Ռազմիկ Սարգսյանը:

2013 թվականի հունվարի 14-ին նույն *YouTube* էլեկտրոնային կայքում *iravaban.net* էլեկտրոնային տեղեկատվական կայքի կողմից տարածվել է մեկ այլ տեսանյութ, որը ներկայացնում է Ռազմիկ Սարգսյանի հարցաքննությունը Մատադիսի գործի կապակցությամբ¹⁶: Տեսանյութը կրում է հետևյալ մեկնաբանությունը՝ «Մահացած զինվոր Ռոման Եղիազարյանի իրավահաջորդները պնդում են, որ իրենց որդուն սպանել են Արայիկ Զայանը, Մուսա Սերոբյանը և Ռազմիկ Սարգսյանը»: Տեսանյութը դիտվել է 1598 անգամ: 2012 թվականի դեկտեմբերի 18-ին ԳԱԼԱ հեռուստաընկերությունը պատրաստել և տարածել է մի տեսանյութ «Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանը բողոքներ առաջ անմեղ է ճանաչել աղմկահարույց Մատադիսի գործով մեղադրյալ երեք երիտասարդներին» խորագրով, որն այնուհետև ներկայացնում է դատարանի կողմից Արայիկ Զայանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի անունների հրապարակումը՝ որպես արդարացվածների: Տեսանյութում որպես նախկին մեղադրյալներ ներկայացվում են երեք երիտասարդները՝ Արայիկ Զայանը, Մուսա Սերոբյանը և Ռազմիկ Սարգսյանը: Նույն տեսանյութում հարցազրույց է տալիս նաև Արայիկ Զայանը՝ որպես նախկին մեղադրյալ: Այս տեսանյութը դիտվել է 4113 անգամ¹⁷:

Նշված էլեկտրոնային հրապարակումները, որպես ապացույց, վկայում են, որ «Մատադիսի գործը» մեծ հնչեղություն և հետաքրքրություն է ունեցել հանրության շրջանում,

13. Տես՝ հավելված 6

14. Տես՝ Հավելված 7 <http://www.youtube.com/watch?v=UQWPFeoSRns>,

15. Տես՝ հավելված 8 http://www.youtube.com/watch?v=k5nkl_ex2CA էլեկտրոնային կայք,

16. Տես՝ հավելված 9 <http://www.youtube.com/watch?v=mS6WiEEYIY0> էլեկտրոնային կայք,

17. Տես հավելված 10 <http://www.youtube.com/watch?v=djLDJ-4a4dc> էլեկտրոնային կայք,

այն եղել է միակը և բոլոր հրապարակումներում նույնականացվել է բացառապես Արայիկ Զալյանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի հետ: Հետևաբար, նույնիսկ այն վերացական արտահայտությունները, որոնք չեն նշում նշված անձանց անունները, բայց արտահայտում են առնչություն «Մատաղիսի գործի հետ», անմիջապես նույնականացվում են այդ երեք անձանց՝ Արայիկ Զալյանի, Մուսա Սերոբյանի և Ռազմիկ Սարգսյանի հետ:

Տվյալ փաստական հանգամանքների վերաբերյալ հայցվոր Արայիկ Զալյանն իր ցուցմունք տալու ժամանակ դատարանին ներկայացրել է վկայակոչված փաստերի վերաբերյալ պնդումներ:

Սույն կետում նշված փաստական և իրավական հիմնավորումները հիմք են տալիս արձանագրելու, որ Պատասխանող Ջհանգիրյանի կողմից կատարված արտահայտություններն ուղղված են կոնկրետ հայցվորներիս Արայիկ Զալյանին, Մուսա Սերոբյանին և Ռազմիկ Սարգսյանին և նա ոչ թե կարծիք է հայտնել իր պաշտոնավարման ընթացքում նախաքննության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացված գործի շրջանակներում, այլ կոնկրետ միտում է ունեցել վիրավորանք հասցնելու և զրպարտելու կոնկրետ հայցվորներին:

Նա 2012թ. դեկտեմբերի 18-ի Iragir.am¹⁸ «Ջհանգիրյանը չի փոխել իր կարծիքը Մադաղիսի գործով» վերնագրված նյութում հայտնել է «Դրանք մարդասպաններ են և պետք է դատվեն, ես չեմ փոխել իմ կարծիքը», հայտարարել է Ջհանգիրյանը, ասելով, որ ոչ թե ինքը պետք է վատ զգա, այլ վատ պետք է զգան այլոք, որ մարդասպաններն ազատության մեջ են»:

4.2. Դատարանի 2-րդ պատճառաբանությունը Գ. Ջհանգիրյանի արտահայտություններում վիրավորանք և զրպարտություն չտեսնելու վերաբերյալ կայանում է հետևյալում.

Տվյալ դեպքում պատասխանողը նշված արտահայտությունները արել է խորհրդարանում, 9 տարի շարունակվող քրեական գործով մեղադրյալների նկատմամբ արդարացման դատավճռի կայացման օրը՝ բանավոր խոսքի միջոցով պատասխանելով լրագրողների հարցերին՝ ինչպես նշել է Իրավունք¹⁹ թերթը: Այստեղ դատարանը հատուկ ուշադրություն է ուզում հրավիրել այն հանգամանքին, որ դիրքորոշումը հայտնելու ժամանակ արդարացման դատավճիռն օրինական ուժ ստացած չի եղել:

Այսպիսով, դատարանն արձանագրում է, որ պատասխանողը հնարավորություն չի ունեցել վերաձևակերպել իր արտահայտությունները, և այն փորձել է շտկել դատարանում՝ նշելով, որ կատարված արտահայտություններն ուղղված են անձանց անորոշ շրջանակի, կոնկրետ անձանց՝ հայցվորների անուն, ազգանունը չի հիշատակվում, այդ արտահայտություններն առանց կոնկրետ հասցեատիրոջ, անձանց անորոշ շրջանակին ուղղված զնահատող դատողություններ են: Միաժամանակ նշել է, որ Մարդասպաններ ասելով նկատի է ունեցել ոչ թե հայցվորներին, այլ այն անձանց, ովքեր երկու հայ զինվորի մահվան պատճառ են հանդիսացել²⁰:

18. Տես՝ հավելված 11 <http://www.Iragir.am/index.php/arm/0/right/view/76219> Երեքշաբթի, 18 Դեկտեմբերի 2012, 16:26

19. Իրավունք թերթի վերաբերյալ ոչ հայցվոր ոչ պատասխանող կողմերը որևիցե ապացույցներ դատարան չեն ներկայացրել

20. Տես՝ վիճարկվող վճռի 22-րդ էջը

4.2.1. Դատարանի կողմից վկայակոչված Իրավունք թերթը, որին հղում անելով դատարանը կառուցել է իր պատճառաբանությունը, սույն քաղաքացիական գործի շրջանակներում գործի նյութերում չի եղել, հայցվոր կողմը, որպես ապացույց Իրավունք թերթի ոչ մի հոդված չի ներկայացրել դատարան և նույնը պատասխանողի կողմից չի ներկայացվել, դատարանը հղում է կատարել մի ապացույցի, որը դատարանում չի հետազոտվել, անգամ չի եղել ապացույցների շարքում:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն «Դատարանի վճիռը պետք է լինի օրինական և հիմնավորված: Դատարանը վճիռը հիմնավորում է միայն դատական նիստում հետազոտված ապացույցներով»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Օրենքի խախտմամբ ձեռք բերված ապացույցներն իրավաբանական ուժ չունեն և չեն կարող դրվել դատարանի վճռի հիմքում»:

4.2.2. Սույն կետում նշված՝ դատարանի հատուկ ուշադրությանն արժանացած այն հանգամանքը, որ Ջհանգիրյանի կողմից դիրքորոշումը հայտնելու ժամանակ արդարացման դատավճիռն օրինական ուժ ստացած չի եղել, որնիցե հիմնավորում չի կարող ունենալ վիրավորանք և զրպարտություն պարունակող տեղեկությունների որակման հարցում հետևյալ պատճառաբանությամբ և հիմնավորմամբ:

ՀՀ Սահմանադրության 21-րդ հոդվածի համաձայն «Հանցագործության համար մեղադրվողը համարվում է անմեղ, քանի դեռ նրա մեղավորությունն ապացուցված չէ օրենքով սահմանված կարգով՝ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով»:

ՀՀ Սահմանադրության 47-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք պարտավոր է պահպանել Սահմանադրությունը և օրենքները, հարգել այլոց իրավունքները, ազատությունները և արժանապատվությունը»:

Սույն քաղաքացիական գործի շրջանակներում, եթե անգամ դատարանների կողմից չկայացվեր արդարացման դատավճիռ և չլինեք օրինական ուժի մեջ մտած մեղադրական դատավճիռ և Ջհանգիրյանը տվյալ հանգամանքներում կատարեր «Դրանք մարդասպաններ են և պետք է դատվեն, ես չեմ փոխել իմ կարծիքը», նա պարտավոր էր ապացուցել տվյալ պահին իր կողմից հրապարակված փաստական հանգամանքների առկայության կամ բացակայությունը (քաղ. օր. 1087.¹-րդ հոդվածի 4-րդ մաս):

4.2.3. Սույն կետում նշված դատարանի այն պատճառաբանությունը թե իբր Ջհանգիրյանը հնարավորություն չի ունեցել վերաձևակերպել իր արտահայտությունները, և այն փորձել է շտկել դատարանում՝ նշելով, որ կատարված արտահայտություններն ուղղված են անձանց անորոշ շրջանակի, կոնկրետ անձանց՝ հայցվորների անուն, ազգանունը չի հիշատակվում²¹, այդ արտահայտություններն առանց կոնկրետ հասցեատիրոջ, անձանց անորոշ շրջանակին ուղղված գնահատող դատողություններ են²² անհիմն են և չեն համապատասխանում իրականությանը հետևյալ պատճառաբանությամբ և հիմնավորմամբ:

4.2.3.1. Սյապես՝ 2012թ. հունվարի 15-ին դատարան ներկայացված հայցադիմումին կից հայցվորներս ներկայացրել ենք 2012թ. դեկտեմբերի 12-ին www.ilur.am-ում հրապարակված Ջհանգիրյանի հարցազրույցը էլեկտրոնային կրիչով, որը նկարահանված է

21. Հակափաստարկները տես սույն բողոքի 4.1. կետում ներկայացված իրավական և փաստական պատճառաբանություններում:

22. Տես՝ վիճարկվող վճռի 22-րդ էջը

ոչ թե ոտքի վրա ազգային ժողովում, կամ միամիտ, այլ տվյալ տեսանյութը դիտելիս ակնհայտ է, որ Ջհանգիրյանը նախապես պատրաստված տալիս է հարցազրույց, ընդ որում, իր ցանկությամբ, որն իր համար մեծ հնարավորություն էր շտկելու ազգային ժողովում իր կողմից արված վիրավորական և զրպարտություն պարունակող արտահայտությունները:

Ջհանգիրյանի կողմից վկայակոչված հարցազրույցը նույնպես իր մեջ պարունակում է հայցվորներիս նկատմամբ վիրավորական և զրպարտություն պարունակող տեղեկություններ, որի վերաբերյալ դատարանում ներկայացվել են համապատասխան պնդումներ:

4.2.3.2. 2013 թվականի հունիսի 20-ին, երբ սույն քաղաքացիական գործի քննությունը գտնվում էր դատաքննության փուլում՝ Ա1+ հեռուստաընկերության «Պոստ սկրիպտում»²³ հաղորդաշարի հարցազրույցը ԱԺ պատգամավոր ՀԱԿ խմբակցության անդամ, նախկին զինվորական դատախազ՝ Գագիկ Ջհանգիրյանի հետ հաղորդաշարի 19-րդ բուլետենի 40-րդ վայրկյանում հաղորդավար Արամ Աբրահամյանը հետևյալ հարցն է ուղղում հաղորդաշարի հյուրին՝ Գագիկ Ջհանգիրյանին:

Հարց: Մատաղիսի գործում ինչու են Ձեզ ներգրավվել, սա ինչ պատմություն է, հարցնում է հեռուստադիտողը:

Պատասխան: Որևէ գործով, առավել ևս Մատաղիսի գործով ես ներգրավված չեմ: Սա մեր մամուլի թեթև ձեռքով ստեղծվող, ես կարծում եմ՝ իշխանական մամուլի հնարքներից մեկն է: Երբ որ Գյումրիի առաջին ատյանի դատարանը արդարացման դատավճիռ արձակեց, այդ 3 անձանց՝ նախկին ամբաստանյալների (հուսամ, որ երբևիցե կարող է այդ վիճակը վերականգնվել), այդ նախկին ամբաստանյալների վերաբերյալ, լրագրողների այսպես մեծ ճնշում, հոսք եղավ իմ վրա և փորձեցին ճշտել, թե ես փոխել եմ իմ կարծիքը, թե ոչ, ես ել ասեցի, որ ոչ, ես իմ կարծիքը չեմ փոխել: Իմ կարծիքով այդ սպանությունները կատարել են այդ մարդիկ, և ես մնում եմ իմ կարծիքին: Հետո պարզվեց, որ այդ նախկին ամբաստանյալները հայցադիմումով դիմել են դատարան և ինձանից փոխհատուցում են պահանջում և պահանջում են, գտնում են, որ ես վիրավորել եմ նրանց և զրպարտել եմ: Սա է խնդիրը:

4.2.3.3. Ավելին՝ Պատասխանողի կողմից ներկայացված հայցադիմումի պատասխանի, առարկության և դատարանում ներկայացրած իր դիրքորոշումներում նրա կողմից երբևիցե չի նշվել, այն հանգամանքը, որ ինքը չէր ուզում ասել այն, ինչը հրապարակվել է մամուլով. պատասխանողը շարունակել է պնդել, որ իր ասածը չի վերաբերվում հայցվորներին:

Դատարանն իր մեկնաբանությամբ լռելյայն ընդունում է Ջհանգիրյանի կողմից կատարված հրապարակումների վիրավորական և զրպարտչական լինելու հանգամանքը, սակայն միևնույն ժամանակ հանգում է այն եզրակացության, որ պատասխանողը հնարավորություն չի ունեցել վերաձևակերպելու իր արտահայտությունները, որի պատճառով կատարված արտահայտությունները վիրավորանք և զրպարտություն չի համարում: Դատարանի նման մոտեցումը վկայում է, որ դատարանի կողմից արդարադատություն իրականացնելու փոխարեն իրականացվել է Ջհանգիրյանի շահերի ակնհայտ պաշտպանություն, որն ուղղված է արդարադատության դեմ:

4.3. Դատարանի 3-րդ պատճառաբանությունը Գ. Ջհանգիրյանի արտահայտություններում վիրավորանք և զրպարտություն չտեսնելու վերաբերյալ կայանում է հետևյալում.

²³ Տես՝ հավելված 12. «Պոստ սկրիպտում» հաղորդաշարի նյութը էլեկտրոնային կրիչով

Դատարանը միաժամանակ արձանագրում է, որ պատասխանողի արտահայտած մտքերը, ոչ թե նպատակ են ունեցել վիրավորել կամ զրպարտել հայցվորներին, նսեմացնել նրանց արժանապատվությունը, այլ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ լրագրողները հարցազրույցի միջոցով նրան փորձել են մեղադրել խոշտանգումների միջոցով ցուցմունքներ կորզելու մեջ, ինչպես սեփական, այնպես էլ նախկինում իր ղեկավարած հիմնարկի, նրա աշխատակիցների արժանապատվությունը և հեղինակությունը պաշտպանելու նպատակ է հետապնդել:

Դատարանում հետազոտված ապացույցները եղել են www.aravot.am, www.lragir.am և www.ilur.am և (<http://www.ilur.am/news/view/5471.html>) էլեկտրոնային էջերում հրատարակված Գ. Ջհանգիրյանի կողմից տրված հարցազրույցները, որոնք իրենց մեջ նման տեղեկություններ չեն պարունակել:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարություն օրենսգրքի 53-րդ 1-ին մասի համաձայն՝ «Դատարանը յուրաքանչյուր ապացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ»:

4.4. Դատարանի 4-րդ պատճառաբանությունը Գ. Ջհանգիրյանի արտահայտություններում վիրավորանք և զրպարտություն չտեսնելու վերաբերյալ կայանում է հետևյալում.

դատարանը պատասխանողի պնդումները և այն համատեքստը, որում դրանք կատարվել են, գնահատում է որպես սեփական կարծիքի արտահայտում, որն ավելի նման է գնահատող դատողությունների, որոնք պաշտպանվում են Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով²⁴, անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ և հիմնավորմամբ:

Այսպես, ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Մարդը, նրա արժանապատվությունը, հիմնական իրավունքները և ազատությունները բարձրագույն արժեքներ են»:

ՀՀ Սահմանադրության 14-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Մարդու արժանապատվությունը՝ որպես նրա իրավունքների ու ազատությունների անքակտելի հիմք, հարգվում և պաշտպանվում է պետության կողմից»:

«Արժանապատվություն» հասկացությունը, որպես սոցիալական կատեգորիա նախասահմանում է «անձի արժանապատվություն» սահմանադրական կատեգորիայի բովանդակության համապարփակությունը եւ, միաժամանակ՝ բազմիմաստությունը: Որպես սահմանադրական նախադրյալ (իրողություն)՝ անձի արժանապատվությունը հանդես է գալիս մարդու՝ իբրև կենսահոգեբանասոցիալական էության, անհրաժեշտ և անքակտելի որոշիչ հատկանիշ՝ կարգելով նրան որպես սոցիալական կենսագործունեության լիիրավ և իրավահավասար սուբյեկտ: Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ բոլոր մարդիկ ծնվում են ազատ ու հավասար՝ իրենց արժանապատվությամբ և իրավունքներով: Այլ կերպ ասած, անձը յուրաքանչյուր ոքն է, որն օժտված է անքակտելի, այսինքն՝ անվերապահորեն ճանաչված և ճանաչելի արժանապատվությամբ:

Արժանապատվության ճանաչման և պաշտպանության պահանջը սերտորեն առնչակցում է սոցիալ-տնտեսական իրավունքների երաշխիքների որոշակիացման հետ (Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 25-րդ հոդվածին համապատասխան):

24. Տես՝ վիճարկվող վճռի 22-րդ էջի 4-րդ պարբերությունը

Համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 19-րդ հոդվածի՝ անձի պատիվը, արժանապատվությունը, գործարար համբավը ենթակա են պաշտպանության այլ անձի կողմից հրապարակայնորեն արտահայտված վիրավորանքից և զրպարտությունից:

ՀՀ Սահմանադրության 47-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք պարտավոր է պահպանել Սահմանադրությունը և օրենքները, հարգել այլոց իրավունքները, ազատությունները և արժանապատվությունը»:

Ջհանգիրյանի կողմից կատարված արտահայտություններն արատավորում են հայցվորներիս պատիվն ու արժանապատվությունը: 2012թ. դեկտեմբերի 18-ին պատասխանողի կողմից տրված հարցազրույցում պատասխանողը հայտնում է, որ «Մարդասպանները պետք է նստեն, ես մնում եմ իմ կարծիքին», «դրանք մարդասպան են»: «դրանք մարդասպաններ են և պետք է դատվեն, ես չեմ փոխել իմ կարծիքը»: Նշված արտահայտությունները պատասխանողի կողմից կատարվել են ՀՀ Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի թիվ ՀՅՔԲԴ1/0046/01/08 քրեական գործով վճռի հրապարակումից հետո, երբ վերը նշված դատարանը՝ Արայիկ Զալյանին, Մուսա Սերոբյանին և Ռազմիկ Սարգսյանին ՀՀ քր. օր-ի 112 հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 6-րդ եւ 14-րդ կետերով առաջադրված մեղադրանքում ճանաչել էր անմեղ և արդարացրել:

www.aravot.am և www.lragir.am լրատվական միջոցների լրագրողներն իրենց հարցերը տվել են «Մադադիսի գործ» անունը ստացած թիվ ՀՅՔԲԴ1/0046/01/08 քրեական գործի շրջանակներում, որի շրջանակներում մենք՝ հայցվորներս, տարիներ շարունակ մեղադրվել ենք չկատարած հանցագործության մեջ:

Պատասխանողը, մեզ մարդասպան անվանելով, մեղադրում է այն ստոր, անբարոյական արարքի մեջ, որի արդյունքում մահացել են 2 հայ զինվոր, ինչը, բնականաբար, բարոյական արժեքներ չունեցող ստոր մարդու կերպար է:

Պատասխանողն իր կողմից կատարված արտահայտություններով նպատակ է ունեցել արատավորելու հայցվորներիս պատիվն ու արժանապատվությունը: Հարցազրույցների ժամանակ նրա կողմից նման արտահայտություններ անելն այլ նպատակ ունենալ չէր կարող, քանի որ հայցվորներիս մարդասպան անվանելու մեջբերումը հիմնավորող լրատվական միջոցներին որևէ տեղեկություն չի տրամադրվել, կատարված արտահայտությունների հիման վրա որևէ դատողություն չի արվել, հետևաբար՝ արտահայտությունները կատարվել են միայն մեկ նպատակով՝ հայցվորներիս պատիվն ու արժանապատվությունը արատավորելու նպատակով: Բացի այդ, պատասխանողի կողմից չի նշվել և չէր էլ կարող նշվել իր կողմից արատավորող հայտարարությունները հիմնավորող որևէ փաստ, ինչը վկայում է այն մասին, որ նա չի ձեռնարկել միջոցներ տեղեկատվությունը իրականությանը համապատասխանելու հանգամանքը ճշտելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 4-րդ բաժինը դատարանից՝

ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՆՔ՝

Վերաքննիչ բողոքն ընդունել վարույթ: Բեկանել ՀՀ Արաբկիր և Քանաքեռ Զեյթուն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին աստիանի դատարանի 2013թ. հուլիսի 16-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

Կից ներկայացնում ենք՝

Հավելված 1. ՀՀ Արարկիր և Քանաքեռ Ձեյթուն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին աստիճանի դատարանի 2013թ. հուլիսի 16-ի վճիռի պատճենը

Հավելված 2. Անահիտ Բաղդասարյան, «Ստեփանակերտի ՔԿՀ-ում հսկիչները շներով էին շրջում», մարտ 16, 2013թ. հասանելի է <http://anahitbaghdasaryan.blogspot.com/2013/05/blog-post.html> էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 3. Կարինե Իոնեայան, «Բողոքի ակցիա նախագահականի մոտ, Մատաղիսի գործով», 12 դեկտեմբերի, 2012, հասանելի է <http://www.lragir.am/index.php/arm/0/right/view/75957>, էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 4. “Globus” analytical journal, հասանելի է http://www.noravank.am/eng/articles/detail.php?ELEMENT_ID=6492#4 b էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 5. Google.am որոնողական համակարգում «Մատաղիսի գործ» որոնման արդյունքները

Հավելված 6. Հասմիկ Համբարձումյան, «Մատաղիսի գործ». Սպանված զինձառայողի մայրը պնդում է՝ մարդասպաններ են, իսկ պաշտպանը առարկում է, հասանելի է <http://www.panorama.am/am/comments/2013/03/04/mataghis-case-court/> էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 7. «Բանակն իրականում» քաղաքացիական նախաձեռնության նյութը, հասանելի է <http://www.youtube.com/watch?v=UQWPFeoSRns> էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 8. ՄԻՎԻԼՆԵԹ, Արայիկ Զայան, Մատաղիսի գործ, մաս 1 , հասանելի է http://www.youtube.com/watch?v=k5nkl_ex2CA էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 9. iravaban.net էլեկտրոնային տեղեկատվական կայքի տեսնայութը, հասանելի է <http://www.youtube.com/watch?v=mS6WiEEYIY0> էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 10. ԳԱԼԱ հեռուստաընկերության «Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանը բռնկումներ առաջ անմեղ է ճանաչել աղմկահարույց Մատաղիսի գործով մեղադրյալ երեք երիտասարդներին» տեսանյութ, ներկայացված է էլեկտրոնային կրիչով

Հավելված 11. lragir.am «Ձեռնգիրյանը չի փոխել իր կարծիքը Մատաղիսի գործով» նյութ, Երեքշաբթի, 18 Դեկտեմբերի 2012, 16:26, հասանելի է <http://www.lragir.am/index.php/arm/0/right/view/76219> էլեկտրոնային կայքում

Հավելված 12. «Պոստ սկրիպտում» հաղորդաշարի նյութը, ներկայացված է էլեկտրոնային կրիչով

Հավելված 13. Միջնորդություն պետական տուրքի գումարի վճարումը հետաձգելու վերաբերյալ

Հավելված 14. Վերաքննիչ բողոքը պատասխանողին և վճիռ կայացրած դատարանին ուղարկելու մասին կապի ծառայության կտրոնի պատճենը:

Դիմումատուներ՝

 Արայիկ Զայան

 Մուսա Ստեփանյան

16.08.2013թ.